

Ngô Bệ (... - Canh Thìn 1360)

Ngô Bệ (... - Canh Thìn 1360)

Lãnh tụ cuộc khởi nghĩa nông dân lớn nhất đời Trần. Quê ở Trà Hương, tỉnh Hải Dương (nay là Ninh Thanh, tỉnh Hải Dương).

Khoảng năm 1343-1344, xã hội thời Trần suy kém, nhân dân đói khổ, loạn lạc khắp nơi. Ông tụ họp dân phiêu tán ở vùng núi Yên Phụ (Hải Dương) dựng cờ lớn ở trên đỉnh núi, yết bảng “Chấn cứu dân nghèo”, chống lại quan lại, địa chủ.

Nghĩa quân phát động càng lâu càng mạnh thế, ông chỉ huy đánh chiếm cả một vùng rộng lớn từ xã Thiên Liêu đến huyện Chí Linh. Triều đình sai tướng đem binh đàn áp. Ông cầm quân chống cự ráo riết.

Năm Canh Thân 1360, binh triều đại cử tấn công, đàn áp dữ dội, ông bị bắt đưa về kinh hành hình, nghĩa quân tan vỡ.

Ngô Đình Diệm

Ngô Đình Diệm (Tân sửu 1901 – Quý mảo 1963)

Ngô Đình Diệm (Tân sửu 1901 – Quý mảo 1963). Tổng thống chính quyền Sài Gòn (từ 1955-1963), quê làng Đại Phong, huyện Lệ Thủy, tỉnh Quảng Bình, có sách chép ông tự khai sinh năm 1895 (Ất Mùi), con Ngô Đình Khả (một đại thần triều Thành Thái, cựu chương giáo trường Quốc học).

Thuở nhỏ học tại Huế, năm 1918 học trường Hậu bổ. Tốt nghiệp năm 1919, khởi đầu làm quan (từ năm 1920) tại Thừa Thiên, Quảng Trị, năm 1930 làm Quảng đạo tỉnh Ninh Thuận. Năm 1933, nhân nội các Nguyễn Hữu Bài bị buộc từ chức, Bảo Đại đứng đầu nội các, Ngô Đình Diệm được cử làm Thượng thư (Bộ trưởng) bộ Lại (tương tự bộ Nội vụ) sung cơ mật viện đại thân.

Năm 1934, từ chức Thượng thư bộ Lại, vì tranh chấp với Phạm Quỳnh và mâu thuẫn với Pháp. Từ đó Ngô Đình Diệm trở nên một nhân vật chống đối Phạm Quỳnh, gia nhập phe Cường Để và thường âm thầm xê dịch liên lạc với các phần tử khác từ Huế đến Sài Gòn, có một thời gian ẩn mình ở tòa giám mục Vĩnh Long, nơi anh ruột là Ngô Đình Thục làm giám mục. Năm 1945 bị Nhật

loại không cho làm thủ tướng chính phủ thân Nhật.

Sau Cách mạng tháng Tám bị các lực lượng cách mạng tạm giữ một thời gian ngắn, rồi được phóng thích về sống ẩn dật ở Đà Lạt với em là Ngô Đình Nhu. Năm 1950 sang Mỹ sống tại các chủng viện lớn ở Mỹ (như Maryknall, Lakewood) và Đại học Michigan Hoa Kỳ.

Năm 1954 được Bảo Đại mời làm thủ tướng do Mỹ chỉ đạo, thay nội các Bửu Lộc. Sau khi cầm quyền (năm 1955) ông lật đổ Bảo Đại. Từ đó Ngô Đình Diệm trực tiếp đối đầu với cách mạng Việt Nam, âm thầm phá hoại hiệp định Genève với ý đồ chia cắt đất nước. Khi cầm quyền Ngô Đình Diệm dùng chính sách gia đình trị, gồm 4 anh em ruột: Ngô Đình Nhu, Ngô Đình Cẩn, Ngô Đình Luyện và Trần Lệ Xuân (vợ Nhu), với các nhân vật trong gia đình thông gia (Trần Văn Chương) cùng các thế lực khác đàn áp nhân dân và các lực lượng đối kháng.

Ngày 2-11-1963 anh em Ngô Đình Diệm bị các thế lực khác – do Mỹ dàn dựng và tổ chức – giết chết trong cuộc đảo chính ngày 1-11-1963 trên đường từ Chợ Lớn về Sài Gòn.

Ngô Gia Tự (Mậu thân 1908 - Ất Hợi 1935)

Ngô Gia Tự (Mậu thân 1908 - Ất Hợi 1935)

Liệt sĩ cách mạng, sinh ngày 3-12-1908 ở làng Tam Sơn, phủ Từ Sơn, tỉnh Bắc Ninh (nay là huyện Tiên Sơn, tỉnh Bắc Ninh).

Thời trẻ ông say mê đọc sách, có tiếng học rộng tài cao, lại thêm biết nuôi chí lớn lo nước thương dân. Người anh ruột là Tri huyện Ngô Gia Lễ muốn ông cố học để ra làm quan, nhưng ông kiên quyết đi theo con đường cách mạng, cứu dân, cứu nước.

Từ năm 1926, Ngô Gia Tự gia nhập Việt Nam Thanh niên Cách mạng đồng chí hội, rồi được sang Trung Quốc dự lớp huấn luyện. Giữa năm 1927 ông trở về nước, được Kỳ bộ Bắc Kỳ chỉ định vào tỉnh bộ Bắc Ninh. Ông gây dựng được nhiều cơ sở, tích cực hoạt động trong nông dân, binh lính và bám sát phong trào công nhân.

Cuối năm 1928, ông vào Sài Gòn hoạt động dưới lốt công nhân khuân vác, tuyên truyền giáo dục cách mạng, tổ chức và lãnh đạo công nhân đấu tranh.

Khỏang năm 1929, ông ra Hà Nội dự phiên họp thành lập chi bộ đảng Cộng sản đầu tiên ở số nhà 5D phố Hàm Long (Hà Nội). Từ đây Ngô Gia Tự càng dẫn thân trên con đường cách mạng. Rồi được bầu làm Bí thư Xứ ủy lâm thời đảng bộ Đảng Cộng sản Đông Dương ở Nam Kỳ.

Cuối năm 1930, Ngô Gia Tự bị địch bắt tại Sài Gòn đến tháng 5-1933 thì bị đày ra Côn Đảo. Vào một đêm cuối tháng 1-1935, chi bộ nhà tù tổ chức cho ông và một nhóm anh em vượt Côn Đảo, nhưng ông và các bạn đã mất tích giữa biển, hưởng dương 27 tuổi.

Tailieu.vn